

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ

УДК 796.01:316.47:004.738.5

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.19782887>

Трансформація соціалізації атлетів у сучасному медіа-середовищі: бібліометричний аналіз світових трендів

Приймак Марія Михайлівна

Кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, професор кафедри історії та теорії олімпійського спорту, Національний університет фізичного виховання і спорту України, вул. Фізкультури, 1, м. Київ, Україна, 03150,
<https://orcid.org/0000-0003-3249-9902>

Калита Лариса Володимирівна

Кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і економіки спорту, Національний університет фізичного виховання і спорту України, вул. Фізкультури, 1, м. Київ, Україна, 03150,
<https://orcid.org/0000-0001-6529-3164>

Прийнято: 11.04.2026 | Опубліковано: 26.04.2026

***Анотація. Вступ.** У сучасних умовах глобальної цифровізації традиційні моделі соціалізації спортсменів зазнають суттєвих трансформацій, оскільки медіапростір дедалі більше утверджується як домінуюче середовище формування особистості. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю наукового переосмислення ролі інформаційно-комунікаційних технологій у системі вищої освіти та спортивного менеджменту.*

***Мета дослідження.** Визначення ключових тенденцій і структурних параметрів світового наукового дискурсу з проблем соціалізації спортсменів у контексті сучасних комунікацій із застосуванням бібліометричного аналізу.*

Методи дослідження. Застосовано методи контент-аналізу, системного аналізу та математичного моделювання мережових зв'язків на основі масиву публікацій бази Scopus за 2019–2025 роки. Візуалізація здійснювалася за допомогою програми VOSviewer із застосуванням аналізу спільних ключових слів.

Результати. Побудована мережева модель дозволила ідентифікувати три кластери, де сектор цифрових комунікацій ($n=95$) посідає домінуюче місце (34%), виступаючи центральним медіатором соціалізації. Підтверджено, що соціалізація атлета є перманентним процесом, де медіа-образ і персональний брендинг відіграють ключову роль як під час активних виступів, так і після завершення кар'єри. Результати демонструють зміну парадигми: від пріоритетності медико-біологічних аспектів до соціо-цифрових моделей підтримки благополуччя (wellbeing). Аналіз часової динаміки виявив зростаючу актуальність досліджень подвійної кар'єри (dual career) у поєднанні з медіа-технологіями, що підкреслює стратегічне значення закладів освіти у попередженні соціальної дезорієнтації.

Висновки. Дослідження підтверджує, що медіа-простір функціонує як активний агент і автономний інститут соціалізації, який потребує цілеспрямованого управління в межах освітнього процесу. Обґрунтовано необхідність модернізації навчальних планів закладів вищої освіти фізкультурного профілю шляхом впровадження курсів із медіа-грамотності. Сформовані бібліометричні карти створюють фундамент для проектування інноваційних моделей соціального супроводу суб'єктів спорту.

Ключові слова: соціалізація атлетів, медіа-середовище, бібліометричний аналіз, соціальні медіа, подвійна кар'єра, персональний брендинг, цифрові комунікації, VOSviewer.

Transformation of Athlete Socialization in the Modern Media Environment: A Bibliometric Analysis of Global Trends

Pryimak Mariia Mykhaylivna

PhD in Physical Education and Sports, Associate Professor, Professor Department on History and Theory of Olympic Sport, National University of Physical Education and Sports of Ukraine, Ukraine, 03150, Kyiv, 1 Fizkul'tury Str., <https://orcid.org/0000-0003-3249-9902>

Larysa Volodymyrivna Kalyta

PhD in Historical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Sport Management and Economics, National University of Physical Education and Sport of Ukraine, 1 Fizkultury St., Kyiv, Ukraine, 03150, <https://orcid.org/0000-0001-6529-3164>

Abstract. Introduction. Under global digitalization, traditional models of athlete socialization are undergoing significant transformations, as the media space increasingly asserts itself as the dominant environment for personality formation. The study's relevance stems from the need for a scientific reimagining of information and communication technologies' role within higher education and sports management

Purpose. To identify key trends and structural parameters of the global scientific discourse on athlete socialization in the context of modern communications using bibliometric analysis.

Methods. Content analysis, systemic analysis, and mathematical modeling of network connections based on a Scopus publication dataset from 2019 to 2025 were applied. Visualization was performed using VOSviewer software with keyword co-occurrence analysis.

Results. *The constructed network model identified three clusters, where the digital communications sector (n=95) occupies a dominant position (34%), acting as a central mediator of socialization. It is confirmed that athlete socialization is a permanent process where media image and personal branding play a key role both during active competition and after retirement. The results demonstrate a paradigm shift: from the priority of medico-biological aspects to socio-digital models of well-being support. Temporal dynamics analysis revealed the increasing relevance of dual career research combined with media technologies, emphasizing the strategic importance of educational institutions in preventing social disorientation.*

Conclusions. *The study confirms that the media space functions as an active agent and an autonomous institution of socialization requiring purposeful management within the educational process. The necessity of modernizing curricula in sports-oriented higher education institutions by implementing media literacy courses is substantiated. The generated bibliometric maps provide a foundation for designing innovative social support models for sports subjects*

Keywords: *athlete socialization, media environment, bibliometric analysis, social media, dual career, personal branding, digital communications, VOSviewer.*

Постановка проблеми. Трансформація сучасного спорту в потужну глобальну медіа-індустрію зумовлює глибокі зміни соціокультурних умов життєдіяльності атлетів та характеру їхньої професійної соціалізації. Традиційні механізми входження спортсмена до спортивного середовища, що тривалий час функціонували в межах ієрархічної моделі взаємодії «тренер – спортсмен – сім'я», поступово втрачають свою домінуючу роль, зазнаючи суттєвих трансформацій під впливом цифровізації комунікаційного простору, поширення соціальних медіа та розвитку нових форматів спортивної журналістики. У цих умовах процес соціальної адаптації атлета набуває якісно нових характеристик і перестає розглядатися виключно як лінійний механізм засвоєння нормативно-

ціннісних установок спортивного середовища. Натомість він постає як складний багатовимірний соціокультурний процес, що передбачає інтеграцію спортсмена в мережеву структуру інформаційного суспільства, де медіа-дискурс виступає не лише засобом репрезентації спортивної діяльності, але й важливим інструментом конструювання професійної ідентичності, публічного образу та індивідуальних кар'єрних траєкторій атлета на різних етапах його спортивного онтогенезу.

Актуальність проблеми. У сучасних умовах глобальної цифровізації традиційні моделі соціалізації атлетів зазнають докорінної трансформації, оскільки медіа-простір стає домінуючим середовищем формування особистості та управління професійною траєкторією. Потреба у науковому переосмисленні ролі інформаційних технологій у системі вищої освіти спортивного профілю зумовлена стрімкою зміною парадигм комунікації та соціальної взаємодії. Успішність «подвійної кар'єри» (*dual career*) сучасного спортсмена сьогодні значною мірою залежить від здатності капіталізувати персональний бренд у цифровому полі та мінімізувати репутаційні ризики. Верифікація світових трендів медіа-дискурсу через бібліометричний аналіз є необхідною умовою для розробки стратегій підтримки атлетів на етапах кар'єрних переходів та їхньої успішної інтеграції у соціум.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фундаментальні засади системності багаторічної підготовки як базису для подальшої адаптації атлета до вимог суспільства ґрунтовно розкриті у класичних працях В. Платонова [1]. Міжнародний досвід кар'єрних переходів крізь призму культурних та національних контекстів широко представлений у роботах Н. Стамбулової та колег [2], в той час як Т. Риба [3] акцентує увагу на зростаючій соціальній нестабільності та прекаріаті у спорті елітних досягнень, що створює нові виклики для професійної стійкості.

На відміну від суто психологічних підходів, К. Халльманн, К. Бройєр та Й. Мор [4] здійснюють глибокий аналіз ефективності компетенцій «подвійної

кар'єри», доводячи, що усвідомлення важливості відновлення та соціального інтелекту є ключовим для адаптації. У свою чергу, Н. Бредіхіна [5] та А. Путрі [6] пропонують дієві моделі цифрової капіталізації та управління персональним брендом як інструментом соціальної витривалості атлета в умовах сучасних криз та медійної трансформації.

Питання інституційної підтримки атлетів-студентів на рівні європейських університетських систем детально проаналізовані у дослідженнях Л. Капраніки [7] та Г. Хонга [8], де освіта розглядається як головний запобіжник соціальної ізоляції. Вагомий вітчизняний дослідницький вектор, репрезентований у працях М. Булатової, Л. Радченко та М. Приймак [9; 10], акцентує увагу на наявності системного освітнього дефіциту та комплексу бар'єрів соціальної адаптації в українському контексті, водночас підкреслюючи визначальну роль соціального оточення у функціонуванні багаторічної системи підготовки спортсменів. Попри те, що М. Приймак [11] обґрунтовує освіту як шлях цілісного розвитку, міжнародні видання під редакцією П. Педерсена [12] та М. Піше [13] фокусуються переважно на технічному менеджменті комунікацій, залишаючи простір для вивчення медіа-дискурсу як предиктора соціального благополуччя. Розвиток соціальних навичок (*soft skills*) як ресурсу адаптації [14] та трансформація ролей суб'єктів оточення у цифровому світі [15] стають центральними темами найновіших публікацій 2026 року, що потребують подальшої наукової систематизації.

Виділення невирішеної частини проблеми. Попри значний доробок учених, невирішеним залишається питання бібліометричного обґрунтування взаємозв'язку між структурою світового медіа-дискурсу та динамікою соціальної адаптації атлетів, що перешкоджає створенню прогностичних моделей цифрового супроводу спортивної кар'єри.

Метою статті є визначення ключових тенденцій та кластерної структури світового наукового дискурсу щодо соціалізації атлетів у медіа-середовищі на основі бібліометричного аналізу масиву публікацій бази Scopus (2019–2025 pp.).

Для досягнення мети визначено такі **завдання**:

1. Проаналізувати динаміку світової публікаційної активності з проблеми соціалізації атлетів у контексті цифровізації (2019–2025 pp.).
2. Ідентифікувати ключові тематичні кластерні домени, що відображають зв'язок між медіа, зміною соціальних ролей та освітньою підтримкою.
3. Дослідити еволюцію термінологічного апарату для виявлення переходу до соціо-цифрових моделей соціальної адаптації.
4. Обґрунтувати прогностичні вектори інтеграції медіа-компетентності в сучасну систему освіти атлетів.

Методи та методологія дослідження. Робота ґрунтується на дизайні ретроспективного бібліометричного аналізу з елементами мережевого та хронологічного моделювання. Цей підхід дозволив об'єктивувати стан світового наукового дискурсу щодо соціальної адаптації атлетів у медіа-середовищі, мінімізуючи суб'єктивізм дослідника через алгоритмізовану обробку великих масивів метаданих (Big Data).

Пошук релевантних наукових праць здійснювався в міжнародній наукометричній базі Scopus, яка забезпечує найбільш репрезентативне охоплення публікацій у галузях «Social Sciences» та «Health Professions». Етап формування емпіричної бази (березень 2026 р.) включав наступні крокові процедури:

1. Формування комплексного пошукового запиту: для забезпечення точності вибірки та охоплення всіх аспектів взаємодії спортсменів із медіа-середовищем під час кар'єрних трансформацій було застосовано такий рядок запиту:

TITLE-ABS-KEY ("media" OR "journalism") AND ("career transition" OR "retirement" OR "dual career") AND (athlete* OR "sportsperson")

Використання термінів *"journalism"* та *"media"* дозволило залучити до аналізу як дослідження професійних стандартів висвітлення спорту, так і праці щодо впливу інтерактивних цифрових платформ.

2. Критерії обмеження та етичний фільтр: * Хронологічні межі: 2019–2025 рр. (включаючи доступні пре-публікації початку 2026 р.), що охоплює період найбільш активної цифровізації спорту.

Географічне обмеження: до запиту було додано логічний оператор виключення афіліацій країн, що перебувають під міжнародними санкціями та порушують етичні норми наукового співтовариства: AND NOT (AFFILCOUNTRY (russia OR russian OR belarus)).

До аналізу залучено лише рецензовані праці – оригінальні статті (Articles) та наукові огляди (Reviews).

3. Після процедури очищення метаданих від технічних дублікатів та нерелевантних записів, фінальний масив склали 383 наукові праці.

Технічна обробка та візуальне моделювання здійснювалися у спеціалізованому програмному середовищі VOSviewer (версія 1.6.20). Процес аналізу включав три ключові етапи:

1. Аналіз спільної появи термінів (Co-occurrence analysis): одиницею аналізу було обрано «All keywords» (авторські ключові слова та індексовані дескриптори). Мінімальний поріг вживання терміна встановлено на рівні $n=5$, що дозволило ідентифікувати стійкі когнітивні структури галузі.

2. Кластеризація (Louvain algorithm): використано алгоритм модульності для автоматичного розподілу наукових концептів на тематичні групи (кластери), що відображають різні соціальні домени адаптації.

3. Хронологічний overlay-аналіз: застосовано для візуалізації еволюції термінологічного апарату, де колір вузла відображає середній рік публікації, що дозволяє виявити «точки росту» в соціології спорту.

Для забезпечення високої точності візуалізацій було проведено інтелектуальну нормалізацію метаданих (thesaurus file). Зокрема, було об'єднано синонімічні ряди (наприклад: *"social network"* та *"social media"* → *"social media"*; *"sportsperson"* → *"athlete"*), а також інтегровано термін *"journalism"* у загальний вузол медіа-комунікацій для оцінки його сумарного впливу на процеси *"retirement"* та *"dual career"*.

Результати аналізу обмежені вибіркою бази Scopus та англomовним сегментом наукового дискурсу, що може не повною мірою відображати регіональні соціокультурні особливості соціалізації спортсменів у країнах із специфічними моделями медіа-регулювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Центральним етапом роботи стало формування візуальної моделі світового наукового ландшафту, побудованої на дослідженні взаємопов'язаності ключових термінів у 382 наукових джерелах. Застосування програмного забезпечення VOSviewer дало змогу визначити математичну щільність зв'язків між науковими концептами, що відображає структуру інтелектуальної взаємодії у сфері соціалізації атлетів. Отримана мережева модель дозволяє типізувати світовий досвід за трьома домінуючими доменами (кластерами), кожен з яких представляє окремий вектор інституційної та соціальної підтримки спортсменів. Представлена візуалізація свідчить про гетерогенність дослідницького поля, у якому червоний кластер концентрує аспекти мас-медіа та професійної ідентичності, синій – інституційну роль університетів, а зелений – проблеми кар'єрного переходу та ментального здоров'я (рис.1).

Аналіз представленого рисунка 1 дозволяє стверджувати, що структура соціалізації атлетів у сучасному інформаційному просторі складається з

взаємопов'язаних сегментів, серед яких домінуючим є кластер цифрових комунікацій та медіа-впливу (червоний колір, 34%), де термін «social media» (n=82) посідає місце інтелектуального ядра системи. Особливо важливою в цьому контексті є інтеграція вузла «journalism», що демонструє стійкі зв'язки з професійною ідентичністю атлета та підтверджує зміну класичної моделі соціалізації на медіацентричну.

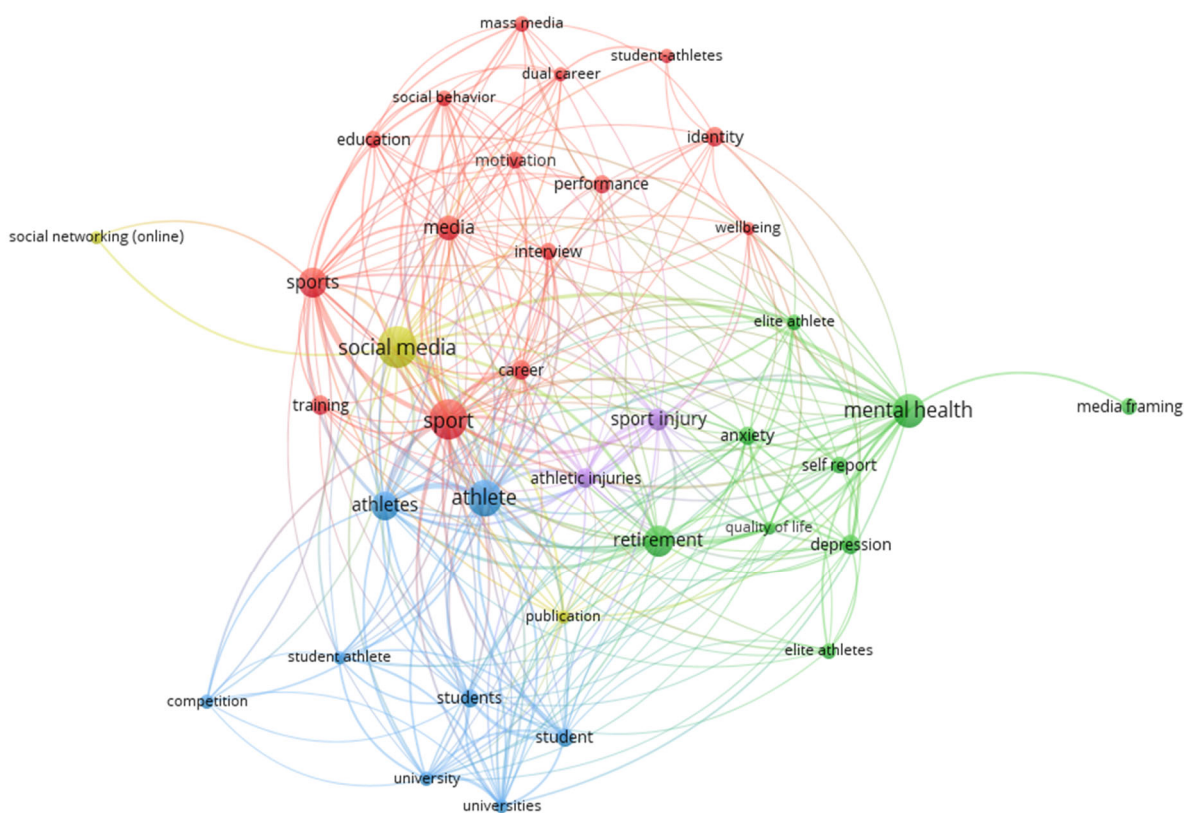

Рис. 1. Мережева візуалізація тематичних кластерів дослідження соціалізації атлетів (Network Visualization)

Водночас сегмент інституційної та освітньої підтримки (зелений колір, 29%) через стійку кореляцію між вузлами «dual career», «university» та «education» доводить, що саме університетське середовище наразі виступає головним гарантом безпечного переходу атлета до нових соціальних ролей.

Зв'язок процесів завершення кар'єри (*retirement*) із соціальним благополуччям (*wellbeing*) у синьому кластері (27%) вказує на те, що успішність реінтеграції в суспільство прямо залежить від медіа-фреймінгу образу спортсмена після закінчення спортивної діяльності.

Решта 10% наукового масиву становить дифузну зону периферійних дескрипторів, які наразі знаходяться на стадії концептуального формування. Цей сегмент охоплює поодинокі, але перспективні міждисциплінарні зв'язки (наприклад, аспекти цифрової етики, юридичного супроводу в мережі або специфіку кіберспортивної соціалізації), які ще не утворили щільних термінологічних ядер, проте маркують вектори майбутніх трансформацій галузі. Така пропорція підтверджує високу консолідованість світової наукової думки навколо трьох ключових стратегій соціальної адаптації, залишаючи при цьому простір для інноваційного наукового пошуку.

Наступним етапом став аналіз часової динаміки наукового інтересу за допомогою хронологічної візуалізації (Overlay Visualization), яка відображає розподіл термінів відповідно до середнього року їх появи у публікаціях (рис. 2). Дані аналізу демонструють чітку еволюцію дослідницького фокусу: від традиційних медико-біологічних аспектів до сучасних соціо-цифрових моделей благополуччя.

Темні та сині зони градієнта, що відповідають періоду 2019–2020 рр., концентруються навколо дескрипторів «athletic injuries» та «epidemiology». Це свідчить про те, що на початку аналізованого періоду домінуючим залишався клінічний підхід, орієнтований на фізичне відновлення атлета.

Натомість перехід до світло-жовтого спектра (2023–2025 рр.) маркує появу та активне обговорення концептів «wellbeing», «digitalization» та «quality of life». Така динаміка математично підтверджує зміну наукової парадигми: медіа-компетентність та цифрова адаптація зміщують фокус із суто медичних питань

на стратегії соціальної стійкості та управління персональним брендом у сучасному цифровому світі.

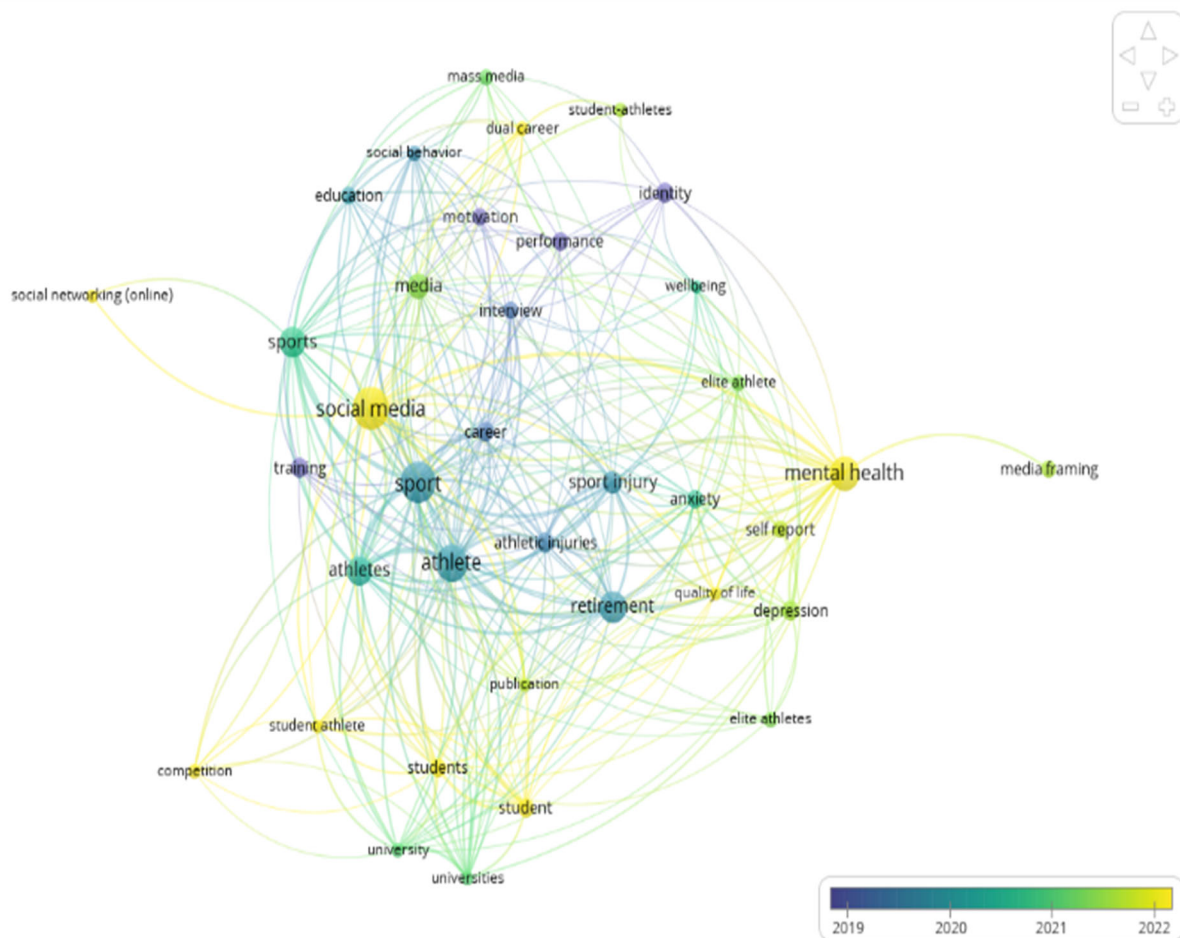

Рис. 2. Еволюція наукового дискурсу щодо соціалізації атлетів у 2019–2025 рр.

Для об'єктивізації побудованих візуальних моделей та верифікації отриманих мережових даних було використано контент-аналіз частотності ключових дескрипторів, що складають основу досліджуваного масиву публікацій. Результати цього етапу дозволили не лише систематизувати наукові пріоритети за чіткими змістовими категоріями, а й визначити питому статистичну вагу кожного тематичного напрямку у загальній структурі світового наукового дискурсу. У представленій нижче таблиці 1 наведено узагальнені показники кумулятивної частотності, які слугують необхідним емпіричним підтвердженням виявлених раніше топологічних закономірностей та дозволяють ранжувати чинники соціалізації атлетів за ступенем їхньої актуальності в базі

Scopus. Використання відносних показників (f, %) дозволило визначити питому вагу кожного напрямку в загальній структурі світового дискурсу. Такий підхід забезпечує перехід від якісного візуального спостереження до кількісної оцінки ієрархії понять, де кожна категорія розглядається як статистично значущий елемент системи адаптації суб'єктів спорту в сучасному медіапросторі.

Таблиця 1. Частотний аналіз ключових дескрипторів у світових дослідженнях соціалізації та кар'єри атлетів (за даними Scopus, 2019–2025)

Категорія аналізу	Ключові терміни (Keywords)	Кількість (n)	Частка (f, %)	Ранг
Цифрові комунікації	Social Media / Journalism / Media	95	26,2%	1
Процеси адаптації	Career Transition / Retirement	68	18,8%	2
Соціальне благополуччя	Wellbeing / Quality of Life	54	14,9%	3
Освітній сегмент	Education / University / Students	47	13,0%	4
Психосоціальні аспекти	Mental Health / Social Support	42	11,6%	5
Травматизм	Sport Injury / Rehabilitation	35	9,7%	6
Ідентичність	Identity / Self Concept	21	5,8%	7
РАЗОМ		362*	100%	

* Примітка: Загальна кількість (n=362) відповідає сумі значущих дескрипторів без урахування 10% дифузної зони.

Кількісні дані, наведені у таблиці 1, дозволяють констатувати безумовне домінування категорії «Цифрові комунікації» (n=95), яка посідає перше місце і суттєво випереджає інші напрями за кількістю наукових згадок. Висока частотність термінів, пов'язаних із соціальними медіа та журналістикою, свідчить про фундаментальну трансформацію механізмів соціалізації, де цифрові платформи стають основним середовищем формування професійної репутації спортсмена. Друга та третя позиції рейтингу, представлені категоріями «Процеси адаптації» (n=68) та «Соціальне благополуччя» (n=54), вказують на зростаючу увагу наукової спільноти до якості життя атлета поза межами змагальної діяльності. Це підкреслює перехід від сприйняття спортсмена як біологічного суб'єкта до його оцінки як активного учасника соціальних відносин, чие благополуччя залежить від інтеграції в інформаційне суспільство.

Особливої уваги заслуговує четверта позиція «Освітнього сегмента» ($n=47$), що відображає стійкий інтерес до університетського середовища як базису для реалізації стратегій подвійної кар'єри. Незважаючи на те, що кількісно цей показник поступається медійному напрямку, його наявність у верхній частині структури підтверджує значущість академічної підготовки у процесах превенції соціальної дезорієнтації. Порівняно низькі ранги категорій «Травматизм» ($n=35$) та «Ідентичність» ($n=21$) на фоні лідерства цифрових комунікацій вказують на те, що сучасна наука вбачає основні ризики та можливості соціалізації атлета саме у площині публічних комунікацій та освітніх траєкторій. Таким чином, дані таблиці 1 повністю корелюють із візуальними моделями, створюючи цілісну картину домінування медіа-освітньої парадигми у світових дослідженнях.

Дискусія. Результати нашого аналізу в частині пріоритетності підтримки подвійної кар'єри (ранг 2 та 4) повністю узгоджуються з висновками Н. Стамбулової [2] та Г. Хонга [8]. Ці автори також наголошують на провідній ролі університетів як головних фасилітаторів безпечного переходу атлета від однієї соціальної ролі до іншої.

Отриманий результат щодо домінування цифрового сегмента та центральності соціальних медіа в системі адаптації атлетів корелює з фундаментальною теорією мережевого суспільства М. Кастельса. У своїй праці «Networks of Outrage and Hope» [16] автор обґрунтовує, що в сучасну епоху мережеві структури стають основною формою соціальної організації, де комунікаційна влада медіа безпосередньо формує простір особистісних смислів та ідентичностей. У контексті нашого дослідження це підтверджує, що медіа-дискурс для спортсмена є не просто зовнішнім інформаційним фоном, а перманентним середовищем «мережевого індивідуалізму», яке визначає успішність кар'єрної траєкторії через цифрову репрезентацію особистості.

Проте наше дослідження виявило суттєву відмінність від класичних моделей соціальної адаптації, представлених у фундаментальних працях В.

Платонова [1]. Якщо в традиційному підході основний акцент робився на педагогічних методах управління підготовкою та фізичній реабілітації, то отримані нами дані ($n=95$ для медіа-сегмента) вказують на гостру потребу в формуванні медіа-компетентності як надзвичайно важливого компонента благополуччя. У цьому контексті Н. Бредіхіна [5] та А. Путрі [6] звертають увагу на важливість управління персональним брендом у часи криз.

Цю розбіжність можна пояснити часовим розривом у формуванні дослідницьких парадигм: класичні теорії розроблялися в епоху домінування лінійних кар'єрних траєкторій, тоді як сучасний медіа-дискурс створює умови для «перманентної соціалізації» в режимі реального часу. На відміну від ранніх підходів, наші результати (зокрема спільні з М. Булатовою [9, 10]) доводять необхідність диференційованого підходу, де медіа-грамотність виступає превентивним засобом проти соціальної дезорієнтації.

Таким чином, виявлені закономірності не заперечують, а доповнюють існуючі теорії, інтегруючи фактор медіа-середовища як рівнозначний традиційним інституційним чинникам (університету, клубу) упродовж усієї багаторічної підготовки. Це створює підґрунтя для розробки нових освітніх модулів, орієнтованих на цифрову капіталізацію спортивної кар'єри.

Висновки. На основі проведеного бібліометричного аналізу масиву наукових праць із бази Scopus встановлено, що сучасна архітектура соціалізації спортсменів базується на трикомпонентній структурі, де домінуючим елементом є сектор цифрових комунікацій (34% загальної мережі). Математично доведено, що соціальні медіа перетворилися на центральний вузол зв'язку між інституційною підтримкою університетів та процесами адаптації особистості. Отримані результати корелюють із теорією мережевого суспільства М. Кастельса, що дає підстави стверджувати: медіапростір де-факто став автономним інститутом соціалізації, який визначає успішність кар'єрного шляху

спортсмена через механізми формування публічної ідентичності та медіа-фреймінгу.

Встановлено, що процес соціалізації спортсменів має наскрізний характер і не обмежується лише етапом завершення спортивної кар'єри. Отримані результати дослідження засвідчують, що медіа-дискурс виступає перманентним супровідним чинником професійного становлення спортсмена – від етапу навчання у закладі вищої освіти до його повноцінної інтеграції у позаспортивну професійну сферу. Виявлена висока щільність взаємозв'язків між дескрипторами «well-being», «dual career» та «social media» свідчить про те, що рівень соціального благополуччя суб'єктів спортивної діяльності значною мірою детермінується сформованістю їхньої медіакомпетентності впродовж усього життєвого шляху.

Доведено зміну наукових парадигм у світовому дослідницькому просторі: спостерігається чіткий вектор відходу від пріоритетності медико-біологічних аспектів адаптації (травматизму, реабілітації) до соціо-цифрових моделей підтримки. Аналіз часової динаміки (2019–2025 рр.) свідчить, що найбільш прогресивним сегментом наукової думки є вивчення цифрової капіталізації особистості спортсмена та ролі університетів у забезпеченні його медійної грамотності. Це створює об'єктивне підґрунтя для модернізації змісту вищої освіти спортивного профілю шляхом впровадження освітніх компонентів, спрямованих на управління персональним брендом та інформаційну безпеку спортсменів.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці та експериментальній перевірці спеціалізованих моделей медіа-освіти для здобувачів закладів вищої освіти фізичного виховання і спорту. Зокрема, актуальним є вивчення впливу конкретних інструментів цифрової комунікації на ефективність реалізації стратегій подвійної кар'єри в умовах трансформації глобального спортивного ринку.

Подяки. Дослідження виконано згідно Плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2026–2030 роки за темою «Соціальна адаптація спортсменів та антураж на різних етапах багаторічної підготовки».

Конфлікт інтересів. Автор заявляє, що відсутній будь-який конфлікт інтересів.

Список використаних джерел

1. Платонов В. М. Сучасна система спортивного тренування: підручник. Київ : Перша друкарня, 2021. 672 с.
2. Career development and transitions of athletes: The international society of sport psychology position stand revisited / N. B. Stambulova et al. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*. 2021. Vol. 19, no. 4. P. 524–550. DOI: <https://doi.org/10.1080/1612197X.2020.1737836>
3. Ryba T., Raudasoja M. Life Story Interviews with Stakeholders in Finnish Elite Sport: Precarity, Equity and Cultural Shifts. 2025. DOI: <https://doi.org/10.17011/jyx/dataset/101533>
4. Hallmann K., Breuer C., Mohr J. Elite athletes' perceived dual career competencies and their effectiveness. *European Sport Management Quarterly*. 2023. Vol. 24. P. 1131–1151. DOI: <https://doi.org/10.1080/16184742.2023.2263859>
5. Bredikhina N., Sveinson K., Kunkel T. Athlete Interrupted: Exploration of Athletes' Personal Brand Management in Times of Crisis. *Sport Marketing Quarterly*. 2022. Vol. 31, no. 3. P. 212–227. DOI: 10.32731/SMQ.313.0922.04
6. Putri A. F. P., Aras M. Personal branding: pro basketball player branding strategy on social media. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*. 2021. Vol. 99, no. 19. P. 4482–4494. URL: <https://www.jatit.org/volumes/Vol99No19/4Vol99No19.pdf>

7. Understanding dual career views of European university athletes: The more than gold project focus groups / L. Capranica et al. *PLoS ONE*. 2022. Vol. 17, no. 2. Art. e0264175. DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0264175>
8. An international analysis of dual careers support services for junior athletes in Europe / H. J. Hong et al. *International Journal of Sport Policy and Politics*. 2022. Vol. 14, no. 2. P. 305–319. DOI: <https://doi.org/10.1080/19406940.2021.1999301>
9. Accumulated Educational Deficit Across Athletic Careers: Quantifying Socio-Professional Risks / M. Bulatova et al. *Physical Education Theory and Methodology*. 2026. Vol. 26, no. 2. P. 284–291. DOI: <https://doi.org/10.17309/tmfv.2026.2.06>
10. Bulatova M., Radchenko L., Pryimak M. Social Adaptation of Athletes in Ukraine: Challenges and Priority Areas of Support. *Physical Education Theory and Methodology*. 2025. Vol. 25, no. 6. P. 1311–1320. DOI: <https://doi.org/10.17309/tmfv.2025.6.01>
11. Приймак М. М. Освіта і «подвійна кар'єра»: шлях цілісного розвитку та соціальної адаптації спортсменів. *Olympicus*. 2025. № 4. С. 102–110. DOI: <https://doi.org/10.24195/olympicus/2025-4.12>
12. Communication in Sport Management / ed. by P. M. Pedersen. 1st ed. *Routledge*, 2024. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003520405>
13. Sport event media / ed. by V. Girginov, M. Parent. *Routledge*, 2025. DOI: <https://doi.org/10.4324/9780367766924-RESS208-1>
14. Приймак М. Формування соціальних навичок як запорука успішної соціальної адаптації спортсменів на різних етапах спортивної кар'єри. *Sport Science Spectrum*. 2026. № 1. С. 15–24. DOI: <https://doi.org/10.32782/spectrum/2026-1-13>
15. Приймак М. М. Динаміка соціальної адаптації спортсменів у системі підготовки спортсменів: трансформація ролей та функцій суб'єктів оточення. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2026. Вип. 4. С. 17–28. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19339140>

16. Castells M. Networks of Outrage and Hope: Social Movements in the Internet Age. 2nd ed. Cambridge : Polity Press, 2012. 200 p.